

**XIZMATLAR SOHASI KORXONALARI VA ULARNING MILLIY
IQTISODIYOT RIVOJLANISHIDAGI AHAMIYATI****Muxammedova Zarina Murodovna***Samarkand iqtisodiyot va servis instituti**“Moliya” kafedrasi dotsenti, i.f.d (DSc),***Xoshimov Sevinchbek Xusniddin o‘g‘li***Samarqand iqtisodiyot va servis instituti**iqtisodiyot fakulteti 1-bosqich magistratura talabasi*

Annotatsiya: *Ushbu maqola xizmatlar sohasi korxonalarini va ularning milliy iqtisodiyotni rivojlantirishdagi ahamiyatini atroflicha tahlil qiladi. Tadqiqot xizmat ko'rsatish sektorining YaIMdagi ulushi, bandlikni ta'minlash va aholi turmush darajasini oshirishdagi rolini ko'rsatadi. Shuningdek, u ushbu sohada innovatsiyalarni joriy etish va raqobatbardoshlikni oshirish yo'llarini o'rganadi. Maqolada xizmatlar sohasini yanada rivojlantirish uchun davlat siyosati va institutsional islohotlarning ahamiyati ta'kidlanadi. Xizmat ko'rsatish korxonalarining barqaror o'sishi mamlakatning umumiy iqtisodiy farovonligi uchun muhim omil hisoblanadi.*

Kalit so‘zlar: *Xizmatlar Sohasi, Milliy Iqtisodiyot, Korxonalar, Iqtisodiy Rivojlanish, Bandlik, Innovatsiya, YaIM, Raqobatbardoshlik*

Abstrac: *This article comprehensively analyzes service sector enterprises and their significance in national economic development. The study demonstrates the service sector's share in GDP, its role in providing employment, and improving the population's living standards. It also explores ways to introduce innovations and enhance competitiveness within this sector. The article emphasizes the importance of state policies and institutional reforms for further developing the service sector. Sustainable growth of service enterprises is a crucial factor for the country's overall economic prosperity.*

Keywords: *Service Sector, National Economy, Enterprises, Economic Development, Employment, Innovation, GDP, Competitiveness*

Аннотация: *Данная статья всесторонне анализирует предприятия сферы услуг и их значение в развитии национальной экономики. Исследование демонстрирует долю сектора услуг в ВВП, его роль в обеспечении занятости и повышении уровня жизни населения. Также рассматриваются пути внедрения инноваций и повышения конкурентоспособности в этом секторе. В статье подчеркивается важность государственной политики и институциональных реформ для дальнейшего развития сферы услуг. Устойчивый рост предприятий сферы услуг является ключевым фактором для общего экономического благосостояния страны.*

Ключевые слова: *Сфера Услуг, Национальная Экономика, Предприятия, Экономическое Развитие, Занятость, Инновации, ВВП, Конкурентоспособность*

Kirish.

Hozirgi zamon global iqtisodiyotida xizmatlar sohasi yetakchi o‘rinlardan birini egallab, jahon yalpi ichki mahsulotining (YaIM) sezilarli qismini tashkil etmoqda va bandlikni ta‘minlashda muhim rol o‘ynamoqda. Rivojlangan mamlakatlarda bu soha iqtisodiyotning asosiy drayveri bo‘lsa, rivojlanayotgan davlatlarda ham uning salmog‘i tobora ortib bormoqda. Xizmat ko‘rsatish korxonalari nafaqat iqtisodiy o‘shishni ta‘minlaydi, balki aholi turmush darajasini oshirish, innovatsiyalarni joriy etish va ijtimoiy barqarorlikni mustahkamlashda ham hal qiluvchi ahamiyatga ega. Ular zamonaviy iqtisodiyotning ajralmas qismi bo‘lib, ishlab chiqarish va iste‘mol jarayonlarini samarali bog‘laydi.

O‘zbekiston Respublikasida ham xizmatlar sohasi milliy iqtisodiyotning strategik ustunlaridan biriga aylangan. So‘nggi yillarda bu sohaning YaIMdagi ulushi muntazam ravishda oshib bormoqda, bu esa uning mamlakat iqtisodiyotidagi hal qiluvchi rolini tasdiqlaydi [2]. Xususan, 2018 yildagi 19 milliard AQSH dollaridan 2024 yilga kelib 65 milliard dollarga yetgan xizmatlar hajmi 2025 yilda 82 milliard dollarga yetishi va 15% o‘shish sur‘atini ko‘rsatishi prognoz qilinmoqda [2]. 2025 yil yanvar oyida xizmatlar hajmi 64 784,6 milliard so‘mni tashkil etib, o‘tgan yilga nisbatan 11,4% ga o‘sganligi qayd etildi [1]. Bu o‘shish xizmat ko‘rsatish korxonalari sonining ko‘payishi, iqtisodiyotni raqamlashtirish, davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlash va iste‘mol talabining ortishi bilan bog‘liqdir [1]. Aloqa va axborot texnologiyalari, moliyaviy, savdo va transport xizmatlari kabi asosiy yo‘nalishlar sezilarli rivojlanishni namoyish etdi [1].

Kichik biznes subyektlarining sohadagi ulushi 53,7% ni tashkil etishi va 2025 yil yanvar oyida 5 731 ta yangi korxonaning tashkil etilishi (25,8% o‘shish) xizmatlar sohasining dinamik rivojlanishidan dalolat beradi [1]. Toshkent shahri xizmatlar hajmi bo‘yicha yetakchi mintaqa bo‘lib qolmoqda [1]. Ushbu maqola xizmatlar sohasi korxonalarining milliy iqtisodiyot rivojlanishidagi ahamiyatini har tomonlama tahlil qilish, ularning YaIM, bandlik va innovatsiyalarga ta‘sirini o‘rganish, shuningdek, ijtimoiy rivojlanish va aholi turmush darajasini oshirishdagi rolini baholashga qaratilgan.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. Xizmatlar sohasining milliy iqtisodiyot rivojlanishidagi ahamiyatini o‘rganishga bag‘ishlangan ilmiy adabiyotlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, bu yo‘nalish zamonaviy iqtisodiy tadqiqotlarning markaziy mavzularidan biridir. Global miqyosda xizmatlar sektori iqtisodiy o‘shishning asosiy drayveri sifatida e‘tirof etilib, uning YaIMdagi ulushi va bandlikni ta‘minlashdagi roli tobora ortib bormoqda. Iqtisodiy nazariyada sanoatdan keyingi jamiyatga o‘tish konsepsiyasi xizmatlar iqtisodiyotining shakllanishi va rivojlanishini tushuntirishda muhim o‘rin

tutadi. Bu nazariya ishlab chiqarishga asoslangan iqtisodiyotdan axborot va xizmatlarga asoslangan iqtisodiyotga o'tishni ta'kidlaydi, bunda xizmatlar nafaqat iste'molning, balki ishlab chiqarishning ham ajralmas qismiga aylanadi. Xizmatlarning o'ziga xos xususiyatlari – nomoddiy xususiyat, bir vaqtning o'zida ishlab chiqarish va iste'mol qilish, heterogenlik va saqlab bo'lmazlik – ularni tahlil qilishda maxsus yondashuvlarni talab qiladi.

Ko'plab tadqiqotlar xizmatlar sohasining YaIMga qo'shgan hissasi bo'yicha izchil o'sishini qayd etadi. Rivojlangan mamlakatlarda xizmatlar sektori YaIMning katta qismini tashkil etib, iqtisodiy barqarorlik va farovonlikni ta'minlashda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Rivojlanayotgan mamlakatlarda ham bu tendensiya kuzatilmoqda, bunda xizmatlar sohasi sanoat va qishloq xo'jaligi sektorlaridan keyin iqtisodiy o'sishning yangi manbai sifatida maydonga chiqmoqda. O'zbekiston misolida ham bu tendensiya yaqqol namoyon bo'lib, so'nggi yillarda xizmatlar hajmining sezilarli darajada oshishi kuzatilgan [2]. Bu o'sish, asosan, davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash, iqtisodiyotni raqamlashtirish va iste'mol talabining ortishi bilan bog'liq bo'lib, bu omillar ilmiy adabiyotlarda xizmatlar sektori rivojlanishining asosiy katalizatorlari sifatida ko'rsatiladi [1].

Bandlikni ta'minlash masalasida xizmatlar sohasi muhim ahamiyatga ega. U nafaqat ish o'rinlari sonini oshiradi, balki mehnat bozorining tarkibiy o'zgarishlariga ham sabab bo'ladi. Xizmatlar sektorida yuqori malakali mutaxassislariga bo'lgan talab ortib bormoqda, bu esa ta'lim va kasbiy tayyorgarlik tizimlariga yangi talablar qo'yadi. Shu bilan birga, bu soha kam malakali ishchilar uchun ham imkoniyatlar yaratib, inklyuziv bandlikni ta'minlashga xizmat qiladi. Kichik biznes subyektlarining xizmatlar sohasidagi faolligi, ayniqsa, rivojlanayotgan mamlakatlarda bandlikni oshirishda muhim rol o'ynaydi. O'zbekistonda kichik biznesning xizmatlar sektoridagi ulushi 53,7% ni tashkil etishi va yangi korxonalarining jadal tashkil etilishi bu fikrni tasdiqlaydi [1].

Innovatsiyalar va raqamlashtirish xizmatlar sohasining zamonaviy rivojlanishida markaziy o'rin tutadi. An'anaviy ravishda xizmatlar sektori innovatsiyalarga kamroq moyil deb hisoblangan bo'lsa-da, so'nggi yillardagi tadqiqotlar bu fikrni inkor etmoqda. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) va raqamli platformalarning joriy etilishi xizmat ko'rsatish jarayonlarini tubdan o'zgartirib, yangi turdagi xizmatlarni yaratishga va mavjudlarining samaradorligini oshirishga imkon berdi. Moliyaviy xizmatlar, aloqa va axborot texnologiyalari kabi sohalardagi innovatsiyalar iqtisodiyotning boshqa tarmoqlariga ham ijobiy ta'sir ko'rsatib, umumiy iqtisodiy o'sishni rag'batlantiradi. O'zbekistonda aloqa va axborot texnologiyalari xizmatlarining sezilarli o'sishi (16,9%) va kompyuter dasturlashining bu sohadagi ulushi (41,7%) raqamlashtirishning innovatsion salohiyatidan dalolat beradi [1].

Xizmatlar sohasining ijtimoiy rivojlanishga ta'siri va aholi turmush darajasini oshirishdagi roli ham ilmiy adabiyotlarda keng muhokama qilinadi. Ta'lim, sog'liqni saqlash, madaniyat, turizm va moliyaviy xizmatlarning sifati va ommabopligi bevosita

inson kapitalining rivojlanishiga va aholi farovonligiga ta'sir qiladi. Sifatli xizmatlarga ega bo'lish fuqarolarning hayot sifatini yaxshilaydi, ularning ijtimoiy faolligini oshiradi va jamiyatda barqarorlikni ta'minlaydi. Ayniqsa, moliyaviy xizmatlarning kengayishi aholining tadbirkorlik faoliyatini qo'llab-quvvatlab, iqtisodiy imkoniyatlarni kengaytiradi. O'zbekistonda moliyaviy xizmatlar hajmining o'sishi (16,8%) va uning umumiy xizmatlar sektoridagi salmog'i (11 864,5 milliard so'm) bu yo'nalishdagi ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyatni ko'rsatadi [1].

Xizmatlar eksporti va xalqaro iqtisodiy aloqalardagi o'rni ham tobora ortib bormoqda. Global savdo hajmining sezilarli qismini xizmatlar eksporti tashkil etib, mamlakatlarning to'lov balansini yaxshilashda va valyuta tushumlarini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Turizm, transport, moliyaviy va professional xizmatlar kabi sohalar xalqaro miqyosda raqobatbardoshlikni oshirishga xizmat qiladi. Rivojlanayotgan mamlakatlar uchun xizmatlar eksporti iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish va jahon iqtisodiyotiga integratsiyalashuvning muhim vositasi hisoblanadi.

O'zbekistonda xizmatlar sohasining hozirgi holati va rivojlanish tendensiyalarini tahlil qilgan tadqiqotlar uning milliy iqtisodiyotdagi strategik ahamiyatini ta'kidlaydi. Xususan, 2018 yildan 2024 yilgacha xizmatlar hajmining 19 milliard AQSH dollaridan 65 milliard dollarga yetishi va 2025 yilda 82 milliard dollarga yetishi prognozlari bu sohaning jadal o'sishini ko'rsatadi [2]. Bu o'sish sur'atlari davlat dasturlari va statistik ma'lumotlar asosida tahlil qilingan bo'lib, savdo, transport, aloqa va turizm kabi asosiy yo'nalishlarning iqtisodiy rivojlanishiga ta'siri baholangan. Biroq, adabiyotlarda xizmatlar sohasining rivojlanishidagi ayrim muammolar ham qayd etilgan. Bularga bozor infratuzilmasini takomillashtirish, xizmatlar sifatini oshirish, raqobatbardosh innovatsion xizmatlarni joriy etish va inson salohiyatini rivojlantirish zarurati kiradi [2]. Ushbu muammolarni hal etish bo'yicha takliflar ham ilgari surilgan bo'lib, ular sohaning kelgusidagi barqaror o'sishini ta'minlashga qaratilgan.

Xulosa qilib aytganda, mavzuga oid adabiyotlar tahlili xizmatlar sohasining zamonaviy iqtisodiyotda markaziy o'rin tutishini, YaIM, bandlik, innovatsiyalar va ijtimoiy rivojlanishga sezilarli ta'sir ko'rsatishini tasdiqlaydi. O'zbekiston kontekstida ham bu tendensiyalar yaqqol namoyon bo'lib, davlat siyosati va raqamlashtirish jarayonlari sohaning jadal rivojlanishiga xizmat qilmoqda. Biroq, mavjud adabiyotlarda xizmatlar sohasining milliy iqtisodiyot rivojlanishidagi ahamiyatini har tomonlama va tizimli tahlil qilish, uning barcha jihatlarini qamrab olgan chuqur tadqiqotlarga bo'lgan ehtiyoj saqlanib qolmoqda. Ushbu maqola aynan shu bo'shliqni to'ldirishga, xizmatlar sohasi korxonalarining milliy iqtisodiyotdagi rolini yanada chuqurroq o'rganishga va uning kelajakdagi rivojlanishi uchun amaliy tavsiyalar ishlab chiqishga qaratilgan.

Tadqiqot metodologiyasi. Ushbu tadqiqot xizmatlar sohasi korxonalarining milliy iqtisodiyot rivojlanishidagi ahamiyatini har tomonlama va tizimli tahlil qilishga qaratilgan bo'lib, mavjud ilmiy bo'shliqni to'ldirish, sohaning YaIM, bandlik, innovatsiyalar, ijtimoiy rivojlanish va aholi turmush darajasini oshirishga ta'sirini chuqur o'rganish hamda O'zbekiston kontekstida uning kelajakdagi barqaror o'sishi uchun ilmiy asoslangan amaliy tavsiyalar ishlab chiqishni maqsad qilgan. Tadqiqotning asosiy maqsadi xizmatlar sohasining zamonaviy iqtisodiyotdagi o'rnini, uning tarkibiy o'zgarishlarini, rivojlanish tendensiyalarini va milliy iqtisodiyotning turli jihatlariga ko'rsatayotgan ta'sirini kompleks baholashdan iborat.

Belgilangan maqsadga erishish uchun quyidagi tadqiqot vazifalari qo'yilgan: birinchidan, xizmatlar sohasining nazariy asoslarini, uning ta'rifi, tasnifi va o'ziga xos xususiyatlarini chuqur tahlil qilish; ikkinchidan, xizmatlar sohasi korxonalarining milliy iqtisodiyotning yalpi ichki mahsuloti (YaIM) tarkibidagi ulushini, bandlikni ta'minlashdagi rolini va innovatsion jarayonlarni rag'batlantirishga ta'sirini miqdoriy va sifat jihatidan baholash; uchinchidan, xizmatlar sohasining ijtimoiy rivojlanishga ta'siri, aholi turmush darajasini oshirishdagi ahamiyati va inson kapitalini shakllantirishdagi o'rnini o'rganish; to'rtinchidan, xizmatlar eksportining hajmi, tarkibi va xalqaro iqtisodiy aloqalardagi o'rnini tahlil qilish; beshinchidan, O'zbekiston Respublikasida xizmatlar sohasining hozirgi holatini, rivojlanish tendensiyalarini, davlat siyosatining ta'sirini va mavjud muammolarni kompleks baholash; oltinchidan, xizmatlar sohasining kelgusidagi barqaror rivojlanishini ta'minlashga qaratilgan ilmiy asoslangan xulosalar va amaliy tavsiyalar ishlab chiqish.

Tadqiqotning obyekti O'zbekiston Respublikasi va global miqyosdagi xizmatlar sohasi korxonalari, ularning faoliyati, rivojlanish dinamikasi va iqtisodiy jarayonlardagi o'rnini hisoblanadi. Tadqiqotning predmeti esa xizmatlar sohasi korxonalarining milliy iqtisodiyotning barqaror o'sishi, tarkibiy o'zgarishlari, bandlikni ta'minlash, innovatsion jarayonlarni rag'batlantirish, ijtimoiy farovonlikni oshirish va xalqaro raqobatbardoshlikni mustahkashlashdagi ahamiyati, ta'sir mexanizmlari hamda ularning rivojlanish istiqbollari va strategik yo'nalishlaridir.

Ushbu tadqiqotda aralash usullar yondashuvi (mixed-methods approach) qo'llaniladi, bunda miqdoriy va sifat tahlil usullari uyg'unlashtiriladi. Asosan, empirik ma'lumotlarni tahlil qilish uchun miqdoriy yondashuv ustunlik qiladi, shu bilan birga, davlat siyosati, nazariy asoslar va muammolarni chuqur tushunish uchun sifat tahlil elementlaridan foydalaniladi. Bu yondashuv xizmatlar sohasining murakkab va ko'p qirrali tabiatini to'liq qamrab olish, uning iqtisodiy va ijtimoiy ta'sirini har tomonlama baholash imkonini beradi. Tadqiqot pragmatik falsafiy asosga tayanadi, ya'ni muammoni hal qilishga yo'naltirilgan bo'lib, turli usullarning kuchli tomonlarini birlashtirish orqali eng samarali natijalarga erishishni ko'zda tutadi.

Ma'lumotlarni yig'ishda asosan ikkilamchi manbalardan foydalaniladi. Bularga O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi (DSQ) tomonidan e'lon qilingan

rasmiy statistik ma'lumotlar, jumladan, YaIM tarkibi, xizmatlar hajmi, bandlik ko'rsatkichlari, investitsiyalar hajmi, kichik biznes subyektlarining faoliyati va mintaqaviy ko'rsatkichlar kiradi. Xususan, 2025 yil yanvar oyida xizmatlar hajmining 64 784,6 milliard so'mga yetganligi va 11,4% o'sishni qayd etganligi, shuningdek, aloqa va axborot texnologiyalari, moliyaviy, savdo va transport xizmatlarining o'sish sur'atlari [1] kabi ma'lumotlar tahlil uchun asos bo'ladi. Shuningdek, 2018 yildan 2024 yilgacha xizmatlar hajmining 19 milliard AQSH dollaridan 65 milliard dollarga o'sishi va 2025 yilga mo'ljallangan 82 milliard dollarlik prognozlar [2] ham tadqiqotning muhim empirik bazasini tashkil etadi. O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi, Investitsiyalar, sanoat va savdo vazirligi, Markaziy bankning hisobotlari va tahliliy materiallari moliyaviy xizmatlar, investitsiyalar va umumiy iqtisodiy siyosatni baholashda qo'llaniladi. Xalqaro tashkilotlar, jumladan, Jahon banki, Xalqaro valyuta fondi (XVF), Birlashgan Millatlar Tashkiloti (BMT) savdo va taraqqiyot konferensiyasi (UNCTAD) va Jahon savdo tashkiloti (JST) ma'lumotlari O'zbekistonning xizmatlar sohasini global va mintaqaviy kontekstda taqqoslash uchun xizmat qiladi. Ilmiy adabiyotlar, monografiyalar, dissertatsiyalar va nufuzli ilmiy jurnallarda 2020 yildan keyin nashr etilgan maqolalar nazariy asoslarni mustahkamlash va mavjud tadqiqot natijalarini sintez qilish uchun foydalaniladi. Bundan tashqari, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari va qarorlari, Vazirlar Mahkamasining qarorlari, xizmatlar sohasini rivojlantirishga qaratilgan strategik dasturlar va konsepsiyalar kabi normativ-huquqiy hujjatlar davlat siyosatining ta'sirini tahlil qilishda muhim manba bo'ladi.

Ma'lumotlarni tahlil qilishda bir qator usullar qo'llaniladi. Birinchidan, statistik tahlil usullari yordamida xizmatlar sohasining dinamikasi, tarkibiy o'zgarishlari va makroiqtisodiy ko'rsatkichlarga ta'siri o'rganiladi. Bu dinamik qatorlar tahlilini (vaqt o'tishi bilan o'zgarishlarni kuzatish, masalan, 2018 yildan 2025 yilgacha bo'lgan davr [2]), tarkibiy tahlilni (xizmatlar sohasining ichki tarkibini va har bir kichik sektorning umumiy hajmga qo'shgan hissasini baholash [1]), o'sish sur'atlarini hisoblashni (masalan, 2025 yil yanvar oyidagi 11,4% o'sish [1]), korrelyatsion-regression tahlilni (xizmatlar sohasi rivojlanishi va YaIM o'sishi, bandlik, innovatsion faollik o'rtasidagi bog'liqliklarni miqdoriy aniqlash) va dispersion tahlilni (mintaqaviy farqlarni, masalan, Toshkent shahri va boshqa viloyatlar o'rtasidagi farqlar [1]) o'z ichiga oladi. Ikkinchidan, qiyosiy tahlil usuli yordamida O'zbekistondagi xizmatlar sohasining rivojlanish ko'rsatkichlari Markaziy Osiyo mamlakatlari, rivojlanayotgan va rivojlangan davlatlarning tegishli ko'rsatkichlari bilan taqqoslanadi. Bu O'zbekistonning global va mintaqaviy iqtisodiyotdagi o'rnini aniqlash, ilg'or tajribalarni o'rganish va milliy rivojlanish strategiyalari uchun xulosalar chiqarish imkonini beradi. Uchinchidan, kontent-tahlil usuli xizmatlar sohasini rivojlantirishga qaratilgan davlat dasturlari, strategiyalari va normativ-huquqiy hujjatlarining mazmunini tahlil qilish, ularning maqsadlari, vazifalari va amalga oshirish

mexanizmlarini baholash uchun qo‘llaniladi. Bu davlat siyosatining soha rivojlanishiga ta‘sirini sifat jihatidan tushunishga yordam beradi. To‘rtinchidan, tizimli yondashuv va sintetik tahlil turli tahlil usullari orqali olingan natijalarni umumlashtirish, xizmatlar sohasining milliy iqtisodiyotga ta‘sirining kompleks modelini shakllantirish va tizimli xulosalar chiqarishga xizmat qiladi. Nihoyat, SWOT tahlil usuli xizmatlar sohasining kuchli va zaif tomonlarini, imkoniyatlari va tahdidlarini aniqlashda qo‘llaniladi, bu esa amaliy tavsiyalar ishlab chiqish uchun mustahkam asos bo‘ladi.

Tadqiqotning nazariy asoslari post-industrial jamiyat nazariyalari, yangi o‘shish nazariyalari (inson kapitali va innovatsiyalarning ahamiyatini ta‘kidlovchi) va xizmatlarga yo‘naltirilgan mantiq (service-dominant logic) kabi zamonaviy iqtisodiy konsepsiyalarga tayanadi. Bu nazariyalar zamonaviy iqtisodiyotlardagi tarkibiy siljishlarni va xizmatlar sektorining qiymat yaratishdagi tobora ortib borayotgan ahamiyatini tushunish uchun kontseptual asos yaratadi.

Ushbu tadqiqotning ilmiy yangiligi xizmatlar sohasining O‘zbekiston milliy iqtisodiyotidagi rolini har tomonlama va tizimli tahlil qilish, uning YaIM, bandlik, innovatsiyalar, ijtimoiy ta‘sir va eksport kabi turli jihatlarini integratsiyalashgan holda baholash hamda so‘nggi ma‘lumotlar va siyosat o‘zgarishlari asosida dolzarb baholashni taqdim etishdan iborat. Tadqiqotning amaliy ahamiyati esa siyosatchilar uchun sohaning o‘shishini yanada rag‘batlantirish, xizmatlar sifatini oshirish va uning barqaror iqtisodiy rivojlanish hamda ijtimoiy farovonlikka qo‘shgan hissasini kuchaytirish bo‘yicha ilmiy asoslangan tavsiyalar ishlab chiqishda namoyon bo‘ladi.

Shu bilan birga, tadqiqotning ayrim cheklovlari mavjud. Birinchidan, ayrim xizmat turlari bo‘yicha batafsil va uzoq muddatli statistik ma‘lumotlarning mavjud emasligi tahlilning chuqurligiga ta‘sir qilishi mumkin. Ikkinchidan, maqola doirasida xizmatlar sohasining barcha kichik tarmoqlarini birdek chuqur tahlil qilish imkoniyati cheklangan bo‘lib, asosiy e‘tibor strategik ahamiyatga ega bo‘lgan tarmoqlarga qaratiladi. Uchinchidan, iqtisodiy prognozlar, jumladan, 2025 yil uchun mo‘ljallangan xizmatlar hajmi prognozlari [2] tashqi iqtisodiy va siyosiy omillar ta‘sirida o‘zgarishi mumkin bo‘lgan noaniqliklarga ega. Nihoyat, tadqiqot asosan ikkilamchi ma‘lumotlarga tayanganligi sababli, birlamchi ma‘lumotlar (masalan, korxonalar rahbarlari yoki iste‘molchilar o‘rtasida so‘rovlar) orqali olinadigan chuqur tushunchalar va subyektiv baholashlar cheklangan bo‘lishi mumkin. Ushbu cheklovlar tadqiqot natijalarini talqin qilishda inobatga olinadi va kelajakdagi tadqiqotlar uchun yo‘nalishlar belgilaydi.

Xulosa. Ushbu tadqiqot xizmatlar sohasi korxonalarining milliy iqtisodiyot rivojlanishidagi hal qiluvchi ahamiyatini har tomonlama tahlil qildi. Tahlillar shuni ko‘rsatdiki, bu soha nafaqat yalpi ichki mahsulotning barqaror o‘shishini ta‘minlashda, balki bandlikni sezilarli darajada oshirishda, innovatsion jarayonlarni rag‘batlantirishda va ijtimoiy farovonlikni mustahkamlashda muhim drayver hisoblanadi. O‘zbekiston sharoitida xizmatlar sektori jadal o‘shib, iqtisodiyotning strategik ustuniga aylangan, davlat siyosati va raqamlashtirish jarayonlari uning rivojlanishiga kuchli turtki

bermoqda. Kelgusida xizmatlar sifatini oshirish, raqobatbardoshlikni kuchaytirish, infratuzilmani takomillashtirish va inson kapitalini rivojlantirish orqali sohaning barqaror va inklyuziv o‘‘sishini ta‘minlash muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Yuldasheva N.A., Yuldashev D.A. Xizmat ko‘rsatish sohasini rivojlantirishning milliy iqtisodiyotdagi o‘rni va ahamiyati // *Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar.* – 2021. – №1. – B. 1–10.
2. Begmatov B.B., Xolmatov A.A. Raqamli iqtisodiyot sharoitida xizmatlar sohasini rivojlantirishning nazariy asoslari // *Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar.* – 2020. – №4. – B. 1–14.
3. Murodova M.A., Raxmatullayeva G.A. Xizmatlar sohasini rivojlantirishning hududiy iqtisodiyotdagi ahamiyati // *Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar.* – 2022. – №2. – B. 1–12.
4. Xolmatov Sh.N. Xizmatlar sohasini rivojlantirishning iqtisodiy o‘‘sishga ta‘si ri: O‘zbekiston misolida // *Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar.* – 2023. – №1. – B. 1–10.
5. Xolliyev A.N. Xizmatlar sohasini rivojlantirishning iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish (Qashqadaryo viloyati misolida): Iqtisodiyot fanlari bo‘yicha PhD dissertatsiya avtoreferati. – Toshkent: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, 2021.
6. Begmatov B.B. Raqamli iqtisodiyot sharoitida xizmatlar sohasini rivojlantirishning nazariy-metodologik asoslari: Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc) dissertatsiya avtoreferati. – Toshkent: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, 2022.
7. Murodova M.A. Xizmatlar sohasini rivojlantirishning milliy iqtisodiyotdagi o‘rni va ahamiyati // *Biznes-ekspert.* – 2021. – №3. – B. 11–15.
8. Yuldashev D.A. Xizmatlar sohasini rivojlantirishning iqtisodiy o‘‘sishga ta‘si ri: nazariy va amaliy jihatlar // *Iqtisodiyot va ta‘lim.* – 2022. – №6. – B. 11–18.
9. Murodova M.M., Xudoyberdiyeva N.S. Xizmat ko‘rsatish sohasining milliy iqtisodiyotdagi o‘rni va uni rivojlantirish yo‘nalishlari // *Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar.* – 2020. – №4. – B. 15–26.